

ÇOCUKLARIN PSİKO-SOSYAL TEMELLİ PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMALI OLARAK İNCELENMESİ

Arş. Gör. Zarife ŞAHİN*

Problem

Doğduğu andan itibaren toplumun bir ferdi olarak yaşamını sürdüren çocuk toplumsal kuralları çevresindekilerle girdiği ilişkiler sonucu öğrenmektedir. İnsanların düşünebilme, düşündüklerini karşısındakine anlatabilme becerisi, insanın ancak ilişkiler içinde bulunan bir varlık olmasından dolayı varolan bir yeteneğidir (Bingham, 1998).

Çocukluk dönemi bir araştırma ve keşfetme sürecini kapsamaktadır. Bu süreç çoğu zaman ölümcül ve sakatlayıcı riskler taşımaktadır. Yetişkinlere göre yaramazlık olarak adlandırılan bu davranışlar çocukların gereksinim duyduğu olaylardır. Çocuğun bu dönemde edindiği yaşantılar sosyal gelişiminin temelini atar. Bu durum, çocuğun çevresindekilere ve kendine güvenmesi, bağımsızlık davranışlarını kazanması, ileriki yaşamında başkalarıyla etkileşim kurmasını, kısaca hayatta başarılı olmasını sağlayacaktır. Başarılı etkileşimde bulunma, belli sosyal beceriler gerektirir. Bu becerilerin bazıları iletişimi başlatma ilişkileri sürdürme ve karşılaştırma, sosyal içerikli problem çözmedir (Anooshian, Pascal ve Mc Creath, 1984).

Sosyal problemlerin çözümünden rol oynayan en önemli faktör ahlaki duyguların gelişimidir. Bunlar ise empati, suçluluk duygusu, utanma duygusunun edinimi ve vicdanın gelişimidir (Arı ve diğerleri, 1997). Çocuklar bazen ceza korkusu gibi dış etmenlerden dolayı bazen de

* S.Ü. Mesleki Eğitim Fakültesi, Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Bölümü

iç etmenlerden dolayı toplumsal kurallara uyarlar. Kuralları çiğnediklerinde ise kendilerini suçlu hissederler ve yaptıklarından utanırlar. Ahlak, bu açıdan bakıldığında empatiye benzemektedir. Empati çocukların yaşına ve bilişsel yeteneklerine bağlı olarak farklı şekillerde gelişme gösterir (Hoffman, 1987, 1989).

Çocuğun problem çözme becerisini doğrudan etkileyen faktörlerden biri de sosyo-kültürel yapıdır. Toplumun gelenekleri, görenekleri insan davranışını şekillendirir. Kız ve erkeklerin farklı sosyal ve psikolojik şartlarda yetişmeleri bilişsel yönden gelişimlerinde etkilemektedir (Huston, 1983; Lis, 1983). Çocuk toplum tarafından cinsiyetine uygun olarak sunulan rolleri yerine getirirken pek çok sosyal içerikli problemle de başbaşa kalmaktadır. Bu problemlerle başarılı bir şekilde başedebilmesi, kişisel niteliklerinin yanında mensubu olduğu toplumun değer yargıları, gelenek ve göreneklerine bağlıdır.

Etkili psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi, kişisel ve kişilerarası oluşan problemlerin engelleyici etkisini yok etmenin yanında, duygusal stresin olumsuz etkisini azaltmada da önemli bir başa çıkma mekanizması olarak görev yapmaktadır. Ayrıca çocukların çevreleri ve yaşamları üzerinde de büyük bir kontrol duygusu da sağlamaktadır.

Problem Cümlesi

11-14 yaş grubu çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi yaş, cinsiyet, zeka ve sosyo-kültürel faktörlerden etkilenmekte midir? Sorusuna cevap aranmıştır.

Alt Problemler

Araştırmanın temel problem cümlesine bağlı olarak geliştirilen alt problemler aşağıda verilmiştir.

1.0. Çocukların yaşı, psiko-sosyal temelli problem çözme becerisini etkilemekte midir?

2.0. Çocukların cinsiyeti, psiko-sosyal temelli problem çözme becerisini etkilemekte midir?

3.0. Çocukların zeka puanının, psiko-sosyal temelli problem çözme becerisine etkisi var mıdır?

4.0. Çocukların geldiği alt sosyo-kültürel özelliklerin, çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisine etkisi var mıdır?

Araştırmanın temel ve alt problemlerine dayalı olarak sınanacak denenceler aşağıda verilmiştir.

Denenceler

1.1. Çocukların yaşı psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamalarını önemli düzeyde etkiler.

1.1.1. 11 yaş grubundaki çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları 12 yaş grubundaki çocuklarından önemli düzeyde düşüktür.

1.1.2. 11 yaş grubundaki çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları 13 yaş grubundaki çocuklarından önemli düzeyde düşüktür.

1.1.3. 11 yaş grubundaki çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları 14 yaş grubundaki çocuklarından önemli düzeyde düşüktür.

1.1.4. 12 yaş grubundaki çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları 13 yaş grubundaki çocuklarından önemli düzeyde düşüktür.

1.1.5. 12 yaş grubundaki çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları 14 yaş grubundaki çocuklarından önemli düzeyde düşüktür.

1.1.6. 13 yaş grubundaki çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları 14 yaş grubundaki çocuklarından önemli düzeyde düşüktür.

2.1. Çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi cinsiyete göre farklılaşmamaktadır.

2.1.1. Kız ve erkek çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerileri arasında fark yoktur.

3.1. Çocukların zeka puanı psiko-sosyal temelli problem çözme becerisini önemli düzeyde etkiler.

3.1.1. 90-100 zeka puanına sahip çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları 101-110 zeka puanına sahip çocuklarından önemli düzeyde düşüktür.

3.1.2. 90-100 zeka puanına sahip çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları 111-120 zeka puanına sahip çocuklarından önemli düzeyde düşüktür.

3.1.3. 90-100 zeka puanına sahip çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları 121 ve üzeri zeka puanına sahip çocuklarından önemli düzeyde düşüktür.

3.1.4. 101-110 zeka puanına sahip çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları 111-120 zeka puanına sahip çocuklarından önemli düzeyde düşüktür.

3.1.5. 101-110 zeka puanına sahip çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları 121 ve üzeri zeka puanına sahip çocuklarından önemli düzeyde düşüktür.

3.1.6. 111-120 zeka puanına sahip çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları 121 ve üzeri zeka puanına sahip çocuklarından önemli düzeyde düşüktür.

4.1. Sosyo-kültürel faktörler, çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamalarını önemli düzeyde etkiler.

4.1.1. Şehir alt kültüründen gelen çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları, kasaba alt kültüründen gelenlerinden önemli düzeyde yüksektir.

4.1.2. Kasaba alt kültüründen gelen çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları köy alt kültüründen gelenlerinden önemli düzeyde yüksektir.

4.1.3. Şehir alt kültüründen gelen çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları köy alt kültüründen gelenlerinden önemli düzeyde yüksektir.

Araştırmanın Önemi

Çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda araştırma kapsamına alınmayan konulardan biri psiko-sosyal temelli problem çözme becerileridir. Problem çözmeyle ilgili araştırmaların çoğunluğu sayısal alanda problem çözme yeteneği ile ilgilidir. Bir sosyal davranış becerisi olan psiko-sosyal temelli problem çözme yeteneğinin çocuğun özlük nitelikleri ve yetiştiği sosyo-kültürel kökenin özellikleriyle ilişkisi araştırılmamıştır.

Bu alada araştırma yapılmış olması Türkiye’de bu alanda araştırma eksikliğinin giderilmesine katkıda bulunmasının yanında, bu alanda yapılacak araştırmalara da katkı sağlayabilir. Çocuğun bu becerisinin bilinmesi, hem çocukların gelişim alanlarıyla ilgili yeni bilgilerin elde edilmesi hem de çocukların gereksinimleri doğrultusunda onlara yapılacak çeşitli yardım hizmetlerinde bir hareket noktası olabilir.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın evreni ve örnekleme, veri toplama araçları ile toplanan verilerin değerlendirilmesi üzerinde durulmuştur.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Konya il Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı köy kültürünü temsil eden Zafer ilköğretim Okulu, Oğuz Kaan İlk öğretim Okulu, Şeker İlköğretim Okulu, Kasaba kültürünü temsil eden Çumra Merkez Atatürk İlköğretim Okulu, Şehir kültürünü temsil eden Mareşal Mustafa Kemal İlköğretim Okulu, İhsan Özkaşıkçı İlköğretim Okuluna devam eden 5. 6. ve 7. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır.

Araştırmanın örnekleme ise belirtilen okulların 5. 6. ve 7. sınıflarından tesadüfi küme örnekleme yoluyla seçilmiştir. Örnekleme alınan toplam öğrenci sayısı 1249 kişidir. Ancak cattel kültürden bağımsız zeka ölçeğinden 90 puanın altında alan ve eksik dolduran, psiko-sosyal temelli problem çözme ölçeğini yanlış ve eksik dolduran toplam 702 öğrenci örneklemden çıkarılmıştır. Araştırma örneklemini oluşturan 547 öğrencinin yaş, cinsiyet, zeka puanı ve alt sosyo-kültürel kökene göre dağılımı Tablo 1.0’da verilmiştir.

Tablo 1.0.

Araştırma Kapsamına Alınan ve Hakkında Bilgi Toplanan Çocukların Zeka Puanı, Cinsiyet, Yaş ve Alt Kültürel Özelliklerine Göre Dağılımı

Yerleşim Birimi	Zeka Puanı	90-100			101-110			111-120			121 ve Üzeri			Toplam								
		11	12	13	14	11	12	13	14	11	12	13	14	11	12	13	14	TL OA PM				
Köy	Kız	15	18	8	7	3	7	2	2	3	2	-	-	-	1	-	21	27	11	9		
	Erkek	15	18	14	11	7	3	5	3	1	1	2	-	-	-	-	25	22	21	14	150	
Kasaba	Kız	16	20	11	7	11	7	-	-	6	1	-	-	-	-	-	35	28	11	7		
	Erkek	15	27	10	6	14	6	2	-	10	1	1	-	-	1	2	-	40	36	13	6	176
Şehir	Kız	24	21	20	8	17	9	2	-	9	1	-	-	-	1	-	54	32	22	8		
	Erkek	10	15	20	5	10	13	6	2	12	5	2	-	-	3	2	-	35	35	28	7	221
Toplam	265	55	59	39	22	31	23	4	2	18	4	-	-	-	6	1	1	1	1	1	1	51
	282	40	60	44	22	31	22	13	5	23	7	5	-	-	6	4	-	-	-	-	-	547
TOPLAM	547	341			131			57			18			547								

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada gerekli bilgileri toplamak amacıyla iki ölçüm aracı kullanılmıştır. Bu araçlar aşağıda belirtilmiştir.

- a. Psiko-sosyal temelli problem çözme ölçeği
- b. Cattell kültürden bağımsız zeka ölçeği

Psiko-sosyal temelli problem çözme ölçeğinin geçerliği ve güvenirliği:

Psiko-sosyal temelli problem çözme ölçeğinin geçerlik çalışmasında uzman görüşüne başvurulmuş ve uzman görüşleri arasındaki tutarlık ölçeğin geçerliği olarak belirlenmiştir.

Ölçeğin geliştirilme aşamasında problem cümlelerinin belirlenmesinde Kohlberg (1969,1976,1981)'in ahlak gelişimi teorisi esas alınmıştır. Çeşitli kaynaklar taranarak yaşamın farklı alanlarının kapsayan ve bireyi ikileme götüren 15 soru cümlesi içeren ifadeler seçilmiştir. Her sorunun sonunda cevabın arkasındaki temel mantıksal düşünceyi belirlemek amacıyla "Niçin öyle davranırsınız?" sorusu eklenmiştir. Daha sonra ikilemlerle cevap gerektiren her problem cümlesi için Kohlberg (1969,1976,1981)'in ahlaki gelişim düzeylerine uygun beş olası seçenek verilmiştir. 1.seçenek Kohlberg'in ahlak gelişimi düzeylerinden 1. evreyi, 5.seçenek 5. evreyi ifade etmektedir.

Çocuk gelişimi-egitimi ve psikolojisi ile ilgili doktorasını tamamlamış sekiz hakem tarafından her soruya belirlenen seçeneklerden her birini verilmesi beklenen cevaba uygunluk açısından sıfırdan beşe kadar puanlaması istenmiştir. Bu puanlama iki amaçla kullanılmıştır. Birinci amaç, ölçeğin puanlamasında temel "referans" cevapları belirleme ikinci amaç, ölçeğin geçerliliğini hesaplamadır. İlgili problem cümlesine uygunluk açısından dört puanın altında ortalama alan seçenekler yeniden gözden geçirilerek hakem görüşleri açısından yeniden düzenlenmiştir. Böylece ölçekte ve soru cümlelerinde kapsam geçerliği sağlanmıştır. Hakemler tarafından yetersiz ya da gereksiz bulunan 6 soru cümlesi ölçekten çıkarılmıştır.

İkinci aşama hakemlerin değerlendirmeleri dikkate alınarak yeniden hazırlanan dokuz ikilemlerle soru içeren ifadelerden yeni bir ölçek hazırlanmış ve ölçeğin her ifadesinin beş hakemden (birbirinden bağımsız olarak) "yönergede belirtilen amaca" uygunluğu 0-4 puan arasında

puanlanması istenmiştir. Hakem puanlamaları arasındaki tutarlık "tutraclass" korelasyon katsayısı tekniği ile hesaplanmış,hakemler arasındaki tutarlık r: .81 olarak hesaplanmıştır.

Psiko-sosyal temelli problem çözme ölçeğinin güvenilirliği

Ölçeğin tutarlık katsayısı "testin aralıklı tekrarı" yöntemi ile hesaplanmıştır. Uzman görüşüne başvurularak yeniden hazırlanan r: .81 geçerlik katsayısı hesaplanan dokuz soruluk psiko-sosyal temelli problem çözme ölçeği, Mareşal Mustafa Kemal İlköğretim Okulunun 5.sınıfından 15, 6. Sınıfından 15,7. Sınıfından 13 tesadüfi olarak seçilen 43 öğrenciyeye uygulanmıştır. Öğrencilerin her ikilemlili soruya verdiği cevap Kohlberg'in ahlak gelişimi düzeyine uygun olarak puanlanmıştır. 25 gün sonra aynı öğrencilere ölçek ikinci defa uygulanmış,iki uygulamada elde edilen puanlar arasındaki korelasyona bakılmıştır. Ölçeğin aralıklı iki uygulamasından elde edilen puanlar arasında r: .78'lik bir korelasyon bulunmuştur. Elde edilen bu korelasyon (r: .78) ölçeğinin güvenilirlik katsayısı olarak belirlenmiştir.

Cattel Kültürden bağımsız zeka ölçeği:

Bu ölçek her çocuğun zihin gücünü güvenilir ve geçerli olarak ortaya koyan bir zeka ölçüm aracıdır. rehberlik ve psikolojik danışmanlık servisleri tarafından da kullanılan bir ölçüm aracıdır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin Toplanması

Verileri toplamada kullanılan ölçeklerin uygulamasından önce araştırma için gerekli yerlerden araştırma izni alınmıştır. Daha önce tesadüfi olarak belirlenen okullardaki ilgili sınıflara ölçeklerin verileceği saatler belirlenmiştir. Zeka ölçeği ve problem çözme ölçeği aynı gün uygulanmıştır. Herhangi bir sorunla karşılaşılmamıştır.

Verilerin Analizi

İlk olarak Cattel kültürden bağımsız zeka ölçeği puanlanmıştır. Ölçekten 90 puanın altında olan, yanlış, eksik dolduran öğrenciler örneklemden çıkarılmıştır. Ölçekten elde edilen puanlar yaş, cinsiyet, alt sosyo-kültürel köken ve zeka puanı değişkenlerine göre sınıflandırılmıştır. Daha sonra problem çözme ölçeği değerlendirilmiş ölçeği yanlış ve eksik dolduranlarla 90 zeka puanının altından alanlar örneklemden çıkarılmıştır. Puanlar yaş, cinsiyet, zeka puanı, alt sosyo-

kültürel köken değişkenlerine göre sınıflandırılmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkeni psiko-sosyal temelli problem çözme becerisidir. Bağımsız değişkenleri ise yaş, cinsiyet, zeka puanı ve alt sosyo-kültürel kökendir. Verilerin istatistiksel analizi bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerinde etkilerini ortaya koyacak bir desen içinde ele alınmıştır. Her iki ölçekten elde edilen puan dağılımları bilgisayar kodlama cetvellerinde yaş, cinsiyet, zeka puanı ve alt sosyo-kültürel köken değişkenlerine göre kodlanarak geçirilmiştir. Veriler S.Ü. Mesleki Eğitim Fakültesi Bilgi İşlem Merkezi'nde Microsta (Microstatik) paket programı ile değerlendirilmiştir.

Psiko-sosyal temelli problem çözme ile yaş, cinsiyet, zeka puanı, alt sosyo-kültürel köken arasındaki farkın önem kontrolü t testi ile yapılmıştır. Problem çözme puanlarının yaşa, alt sosyo-kültürel kökene, zeka puanına göre farklılaşıp farklılaşmadığının anlaşılması içinde F testi uygulanmıştır.

Verilerin analizinde önem düzeyi 0.05 olarak benimsenmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde denencelerle ilgili bulgulara yer verilmiştir. Yaş, cinsiyet, zeka puanı ve alt sosyo-kültürel (köy, kasaba, şehir) köken değişkenlerine göre psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi toplam ve alt puanları incelenmiştir.

Denence 1.1. "Çocukların yaşı psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamalarını önemli düzeyde etkiler".

Bu denencede çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puanlarının yaşlara göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

11-12-13-14 yaşındaki çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puanları ile ilgili \bar{x} , s, ve n değerleri Tablo 2.0'da verilmiştir.

Tablo 2.0.Yaşlara Göre Çocukların Psiko-Sosyal Temelli Problem Çözme Becerisi Puanlarına İlişkin \bar{x} , s, ve n Değerleri

Değerler Yaş Grupları	n	\bar{x}	s
11	210	22.290	2.31
12	180	21.978	2.32
13	106	22.132	1.72
14	51	22.059	.158

Çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puanları arasında yaşlara göre farklılaşma olup olmadığı F testi ile sınanmıştır.

Tablo 2.1.Çocukların Psiko-Sosyal Temelli Problem Çözme Becerisi Puanlarının Yaşlara Göre KT, sd, KO ve F değerleri

Değerler Kaynak	KT	sd	KO	F	P
Gruplararası	9.82	3	3.27	.704	p>0.05
Gruplarıçi	2526.16	543	4.65		
Toplam	2535.98	564			

$$F_T=2.60$$

Elde edilen F değeri, çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puanlarının yaşlara göre farklılaşmadığını göstermiştir.

Denence 1.1.'in alt denenceleri olan 1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5., 1.1.6 desteklenmemiştir.

Denence 2.0. “Çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi cinsiyete göre farklılaşmamaktadır”. Kız ve erkek çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları arasındaki farkın önem kontrolü t testi ile sınanmıştır.

Tablo 4.3.90-100 ve 111-120 Zeka Puanına Sahip Çocukların Psiko-Sosyal Temelli Problem Çözme Becerisi Puanlarına İlişkin \bar{x} , s, n ve t Değerleri

Değerler Zeka Puanı	n	\bar{x}	s	t	Önemlilik Düzeyi
90-100	341	21.50	1.78	6.717	P<0.05
111-120	57	23.28	1.85		

$$t_T = 1.645 \quad sd = 396$$

İki ortalama arasındaki fark 0.05 düzeyinde önemli bulunmuştur.

Denence 3.1.3. “90-100 zeka puanına sahip çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları 121 ve üzeri zeka puanına sahip çocuklarınkinden önemli düzeyde düşüktür”.

Uygulanan t testiyle ilgili istatistiksel değerler Tablo 4.4.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.4.90-100 ve 121 ve üzeri Zeka Puanına Sahip Çocukların Psiko-Sosyal Temelli Problem Çözme Becerisi Puanlarına İlişkin \bar{x} , s, n ve t Değerleri

Değerler Zeka Puanı	N	\bar{x}	s	t	Önemlilik Düzeyi
90-100	341	21.50	1.78	15.383	P<0.05
121 ve üzeri	18	26.77	1.39		

$$t_T = 1.645 \quad sd = 357$$

Bu iki ortalama arasındaki fark 0.05 düzeyinde önemli çıkmıştır.

Denence 3.1.4. “101-110 zeka puanına sahip çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları 111-120 zeka puanına sahip çocuklarınkinden önemli düzeyde düşüktür”.

İki farklı zeka puanına sahip çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları arasındaki farkın önem kontrolü t testi ile sınanmıştır. Sayısal veriler Tablo 4.5’de verilmiştir.

Tablo 4.5.101-110 ve 111-120 Zeka Puanına Sahip Çocukların Psiko-Sosyal Temelli Problem Çözme Becerisi Puanlarına İlişkin \bar{x} , s, n ve t Değerleri

Değerler Zeka Puanı	n	\bar{x}	s	t	Önemlilik Düzeyi
101-110	131	22.63	2.13	2.096	P<0.05
111-120	57	23.28	1.85		

$$t_T=1.645$$

$$sd=186$$

İki aritmetik ortalama arasındaki fark 0.05 düzeyinde önemli bulunmuştur.

Denence 3.1.5. “101-110 zeka puanına sahip çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları 121 ve üzeri zeka puanına sahip çocuklarınkinden önemli düzeyde düşüktür.”

Bu denenceyi test etmek amacıyla iki aritmetik ortalama arasındaki farkın önem kontrolü yapılmıştır. t testi sonucu Tablo 4.6’da gösterilmiştir.

Tablo 4.6.101-110 ve 121 ve üzeri Zeka Puanına Sahip Çocukların Psiko-Sosyal Temelli Problem Çözme Becerisi Puanlarına İlişkin \bar{x} , s, n ve t Değerleri

Değerler Zeka Puanı	n	\bar{x}	s	t	Önemlilik Düzeyi
101-110	131	22.63	2.13	10.96 3	P<0.05
121 ve üzeri	18	26.77	1.39		

$$t_T=1.645$$

$$sd=147$$

İki aritmetik ortalamaların karşılaştırılması sonucunda elde edilen t değeri 0.05 düzeyindeki t değerinden büyük olduğu için 121 ve üzeri zeka puanına sahip çocukların puanları arasındaki fark önemlidir.

Denence 3.1.6. “111-120 zeka puanına sahip çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları 121 ve üzeri zeka puanına sahip çocuklarınkinden önemli düzeyde düşüktür”.

Denence zeka puanının çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisinin farklılaşmasında önemli bir etken olup olmadığı test edilmiştir. Elde edilen sayısal değerler tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7.111-120 ve 121 ve Üzeri Zeka Puanına Sahip Çocukların Psiko-Sosyal Temelli Problem Çözme Becerisi Puanlarına İlişkin \bar{x} , s, n ve t değerleri

Değerler Zeka Puanı	n	\bar{x}	s	t	Önemlilik Düzeyi
111-120	57	23.28	1.85	8.511	P<0.05
121 ve üzeri	18	26.77	1.39		

$$t_T = 1.645$$

$$sd = 73$$

İki ortalama arasındaki fark 0.05 düzeyinde önemli çıkmıştır. Sonuç olarak denence 3.1.’in alt denenceleri olan 3.1.1., 3.1.2., 3.1.3., 3.1.4., 3.1.5., 3.1.6. desteklenmiştir.

Denence 4.1. “Sosyo-kültürel faktörler, çocukların psiko sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamalarını önemli düzeyde etkiler”.

Tablo 5.0.Alt Kültürel Özelliklerine Göre Çocukların Psiko-Sosyal Temelli Problem Çözme Becerisi Puanlarına İlişkin \bar{x} , s ve n Değerleri

Değerler Sosyo-Kültürel Grup	N	\bar{x}	s
Şehir	221	23.050	1.93
Kasaba	176	21.886	1.88
Köy	150	21.020	2.14

Yapılan F testi sonucunda elde edilen sayısal değerler tablo 5.1.’de verilmiştir.

Tablo 5.1.Çocukların Psiko-Sosyal Temelli Problem Çözme Becerisi Puanlarının Alt Sosyo-Kültürel Kökenlere Göre KT, Sd, KO ve F Değerleri

Değerler Kaynak	n	x	s	t	Önemlilik Düzeyi
Gruplararası	382.15	2	191.07	48.821	P<0.05
Grupiçi	2229.12	544	3.91		
Toplam	2511.27	546			

$$F_T=3.00$$

Farklılaşmanın kaynağını tespit etmek amacıyla grupların problem çözme becerisi puan ortalamaları ikişer ikişer t testi ile karşılaştırılmıştır.

Denence 4.1.1. “Şehir alt kültüründen gelen çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları, kasaba alt kültüründen gelenlerinkinden önemli düzeyde yüksektir”.

Denenceyi test etmek amacıyla, iki aritmetik ortalama arasındaki farkın önemi kontrolü t testiyle yapılmıştır.

Tablo 5.2.Şehir Alt Kültürü İle Kasaba Alt Kültüründen Gelen Çocukların Psiko-Sosyal temelli Problem Çözme Becerisi Puanlarına İlişkin x, s, n ve t Değerleri

Değerler Sosyo-Kültürel Grup	n	\bar{x}	s	t	Önemlilik Düzeyi
Şehir	221	23.04	1.93	6.034	P<0.05
Kasaba	176	21.88	1.88		

$$t_T=1.645 \quad sd= 395$$

Elde edilen bulgular denence 4.1.1’i destekler niteliktedir.

Denence 4.1.2. “Kasaba alt kültüründen gelen çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları, köy alt kültüründen gelen çocuklarinkinden önemli düzeyde yüksektir”.

Kasaba ve köy kültüründen gelen çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları arasında önemli bir fark olup olmadığını anlamak için t testi uygulanmıştır.

Tablo 5.3.Kasaba Alt Kültürü ile Köy Alt Kültüründen Gelen Çocukların Psiko-Sosyal Temelli Problem Çözme Becerisi Puanlarına İlişkin \bar{x} , s, n ve t Değerleri

Değerler Sosyo-Kültürel Grup	n	\bar{x}	S	t	Önemlilik Düzeyi
Kasaba	176	21.88	1.88	3.843	P<0.05
Köy	150	21.02	2.14		

$$t_T = 1.645 \quad sd = 324$$

İki ortalama arasındaki fark 0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Denence 4.1.3. “Şehir alt kültüründen gelen çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları köy alt kültüründen gelen çocuklarından önemli düzeyde yüksektir”.

İki aritmetik ortalama arasındaki farkın önem kontrolü t testiyle yapılmıştır.

Tablo 5.4.Şehir Alt Kültürü ile Köy Alt Kültüründen Gelen Çocukların Psiko-Sosyal Temelli Problem Çözme Becerisi Puanlarına İlişkin \bar{x} , s, n ve t Değerleri

Değerler Sosyo-Kültürel Grup	n	\bar{x}	S	t	Önemlilik Düzeyi
Şehir	221	23.04	1.93	9.315	P<0.05
Köy	150	21.02	2.14		

$$t_T = 1.645 \quad sd = 369$$

Üç alt denencede incelenen Denence 4.1 ile ilgili bulgulara göre denence 4.1.1, 4.1.2., 4.1.3. desteklenmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Elde edilen sonuçlara göre, araştırmanın bağımsız değişkenleri sosyo-kültürel (köy, kasaba, şehir) köken ve zeka puanının çocukların psiko sosyal temelli problem çözme becerisini etkilediği tespit edilmiştir. Şehir alt kültüründen gelen çocukların puan ortalamaları kasaba ve köy kültüründen gelen çocuklarınkinden önemli düzeyde yüksektir. Kasaba kültüründen gelenlerin puan ortalamaları da köy kültüründen gelenlerinkinden yüksek olduğu tespit edilmiştir. Diğer yandan çocukların zeka puanı yükseldikçe, psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi puanı ortalamaları da yükselmiştir.

Diğer bağımsız değişkenlerimiz yaş ve cinsiyetin çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisi üzerinde etkili olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilebilir.

1. Çocukların okulda ve okul dışındaki sosyal çevresinde kişiler arası ilişkiler sonucu karşılaştığı psiko-sosyal içerikli problemlerle etkin bir şekilde başedebilmesi için okulların rehberlik servisleri tarafından çocuklara kişiler arası problemleri çözme becerisini geliştirme eğitimi verilebilir.

2. Çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda ebeveynlere verilecek ana-baba eğitiminden başlayıp ilgi ve ihtiyaçlar doğrultusunda farklı önlemler alınabilir.

3. Bu araştırma için geliştirilen psiko-sosyal temelli problem çözme ölçeğinin ilk ve ortaöğretim kurumlarının rehberlik servislerinde kullanılması yararlı olabilir. Farklı zamanlarda ölçeğin uygulanması yardıma ihtiyacı olan çocukları kolaylıkla saptayabilir.

4. Eğitimin her kademesinde yer alan eğitimcilere yönelik çocuk gelişimi ve psikolojisi ile ilgili konularda uzmanlarca belli aralıklarla hizmet içi eğitim verilmesi eğitimcilerinde konuya titizlikle eğilmesinde büyük faydalar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

ANOOSHIAN, L.J., V.U. PASCAL ve H.McCREATH. "Problem Mapping before Problem Solving: Young Children's Cognitive Maps ve Search Strategies in Large – Scale Environments", Child Development, 55: 1820-1834, 1984.

ARI, R., Ö. ÜRE ve H. YILMAZ. **Eğitim Psikolojisi**. Konya: Günay Ofset, 1997.

BİNGHAM, Alma. **Çocuklarda Problem Çözme Yeteneklerinin Geliştirilmesi**. (Çev: Dr. A. Ferhan Oğuzkan). Dördüncü Basım, İstanbul: MEB, 1998.

KARASAR, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler.**, Beşinci Basım, Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık ltd. 1994.

_____, **Rapor Hazırlama**. Altıncı Basım, Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık ltd., 1994.

WADE, C. ve C. TAVRIS. **Psychology**. Second Edition., New York: Harper & Row Puplichers, 1990.

WALKER, Lawrence J. "Sex Differences in the Development of Moral Reasoning: A Critical Reviews". Child Development, Vol: 55, 677-691, 1984.